

JUBILEUMI RENDEZVÉNY

a Siketvakok Országos Egyesületének 30. évfordulója alkalmából

2024. szeptember 27-én, pénteken ünnepeltük egyesületünk alapításának 30. évfordulóját. A rendezvény helyszíne a Budapest, VIII. kerület, H13 Kulturális Központ volt.

Elsőként Horváthné Dunaveczi Leona énekét hallgathattuk meg, „Szavakat keresek” címmel. Ezt követően Kedves Éda ügyvezető üdvözölte a megjelenteket, majd átadta a szót Gangl Tamásnak, a SVOE elnökének, aki megtartotta megnyitó beszédét.

Az egyesület 1994-ben jött létre. A három évtized alatt sok kihívással néztünk szembe, sok eredményt értünk el és a jövőben is sok feladatot kell megoldani.

Az évforduló alkalmából bemutatott könyvből kiderül, hogy még egy évfordulót megünnepelhetnénk: jelenlegi ismereteink szerint 120 évvel ezelőtt foglalkoztak először siketvak gyermek nevelésével, oktatásával Magyarországon. 90 évnek kellett ezután eltelni ahhoz, hogy létrejöjjön a siketvakok egyesülete és kezdetét vegye az a munka, melynek eredményeként a siketvakságot önálló fogyatékosként ismerték el Magyarországon.

Büszkén mondhatjuk: mára ez sikerült, hiszen a törvényekben is önálló fogyatékosként említik. A jelnyelvi törvény is biztosítja a siketvakok számára a kommunikációs segítséget. A siketvakság, mint tényleges identitás, fogalom megvalósulására sokat kellett várni. Az is büszkeséggel tölt el minket, hogy Magyarországon az egyesületünket is elismerik, mind a társszervezetek részéről, mind kormányzati, minisztériumi oldalról partnerként tekintenek ránk. Ez szintén egy nagyon fontos lépés az érdekképviselési munka szempontjából. Így lehet érvényesíteni a siketvakok érdekeit.

Őt Dr. Kósa Ádám, a Belügyminisztérium fogyatékosügyei államtitkára követte a felszólalók sorában, aki jelnyelvi tolmácsa segítségével mondott beszédet.

Akik itt vannak, jól tudják, hogy 1994-ben jött létre a Siketvakok Országos Egyesülete és nagyon jelentős utat tett meg idáig. A szülők és szakemberek tenni akarása hozta létre. A gyermekek számára a megfelelő eszközöket, fejlesztést és oktatást biztosítani: ekkoriban ez volt az elsődleges cél.

Magyarországon kb. 3000 ember vallja magát siketvak személynek és több mint 15 ezer honfitársunk él együtt valamilyen fokú látás-és hallássérüléssel. Az elmúlt időre visszatekintve azt láthatjuk, hogy az egyesület tevékenysége folyamatosan szélesedett és egy látható, átható változáson ment keresztül. A fizikai állapottól áttértünk a társadalmi részvételre és annak figyelembe vételére. A legsúlyosabb elutasítások folyamatosan csökkentek. A teljes

önrendelkezés irányába indult el ez az út. Ezt tükrözi a fogyatékoság szemléletében bekövetkező paradigmaváltás is, melynek legfőbb dokumentuma: a fogyatékoságügyi ENSZ-egyezmény.

A paternalista megközelítés helyett a fogyatékos emberekre és jogaik megerősítésére került a hangsúly. A társadalomban önállóan részt vevő emberek is azt tartják szem előtt, hogy annak rendes tagjai lehessenek. Fontos törekvésük, önkormányzati szempontból és szakmapolitikai szempontból is az, hogy társra találjanak, és hogy a mindennapi kihívásokkal szembe nézve tudják ezt megvalósítani.

A Siketvakok Országos Egyesülete számára nyilván ehhez a siketvakok a legfontosabb célcsoport. Ennek a legjobb, kézzelfogható eszköze az érintett érdekvédelmi szervezetek számára a megfelelő, anyagi támogatás biztosítása a folyamatosan növekvő, éves forrás elérhetővé tételével. Ugyanennyire fontos a jogszabályi környezet megfelelő kialakítása is. Így tett a magyar jelyelvi törvény is. Az önálló életvitelt lehetővé tevő szolgáltatások működtetése is nagyon fontos és joga az embereknek. A kötelezően előírt, térítésmentes jelyelvi tolmácsszolgáltatás is megkerülhetetlen. Elengedhetetlen, hogy az egész rendszer kiszámítható és fenntartható legyen, hosszútávon is.

A siketvak személyek szolgáltatása névjegyzékben rögzített jelyelvi tolmácsok által jön létre, meghatározott időkeret biztosításával. Az elemi ellátás és a rehabilitáció által is megvalósul ez, amit törvényi szintre emeltek.

2021. január 1-től a tizenhat évet betöltött személyek jogosulttá váltak az ellátásra. A pályázati rendszerben nyújtott szolgáltatások része a SVOE is. Így vehető igénybe siket személyek számára a szolgáltatás. Örömmel látja, hogy az egyesület a gyermekek fejlesztésétől, a rehabilitációs szolgáltatáson keresztül a kommunikációig az önállóság visszaszerzéséig folyamatosan szélesíti spektrumát és részt tudnak venni benne az érintett személyek. Ez példamutató minden civil-és minden kormányzati szereplő számára. Az összes fogyatékosággal foglalkozó civil szervezet és szakmapolitikai törekvés érdeke és célja az, hogy az egyéni, teljes kiteljesedés felé haladjunk. Ez a kiteljesedés pedig lehetőséget ad, hogy a mindennapi munkában mi is ezt keressük.

A kormány a fogyatékosággal élő személyeket, érintett szervezeteket konzultációs és döntéshozatali folyamatába is igyekszik bevonni. Egyúttal jelzi a szervezetek felé, hogy mi a hangsúlyos számára.

Ezt bizonyítja, hogy szeptember 1-től új mederben folytatódik ez a munka. Egy újonnan létrehozott államtitkárság jött létre, a Fogyatékoságügyi Államtitkárság. Ennek részéről jelent meg ő is és biztosítani szeretné az egyesületnek, és minden munkatársának és tagjának a partnerséget.

Minden ilyen évforduló kiváló alkalom az eredmények megünneplésére. Üzenni kell a szervezeti változást is!

Fontos, hogy ez a nap ne csak a múlttól, illetve a jelenről szóljon, hanem a jövőről és az abba vetett bizalomról is.

Ezzel a gondolattal kívánt boldog évfordulót és jó ünneplést!

Francisco Trigueros Molina, az Európai Siketvak Unió elnökének videóüzenete következett, melyet Királyhidi Dorottya, az egyesületünk főtitkára tolmácsolt.

Frank minden siketvak embernek gratulált itt, Magyarországon a Siketvakok Országos Egyesülete 30 éves évfordulója alkalmából. Ez az évforduló az érintettek jogaiért folytatott hosszú küzdelmet tükrözi, amelynek célja a korlátok lebontása és közösségünk életminőségének javítása. Megemlítette Gangl Tamást, aki az EDbU alelnöke és a SVOE elnöke. Munkája csodálatra méltó, akár csak a vezetőségi testület és az őket támogató szakemberek erőfeszítései.

Az Európai Siketvak Uniónál azon dolgoznak, hogy támogatást nyújtsanak a nemzeti egyesületi mozgalmak fejlődéséhez az egész Európai Unióban. Valamint szeretnék támogatni azokat, akiknek egy kicsit több segítségre van szükségük a fejlődéshez. Ez a fő céljuk.

Figyelemre méltó, hogy a SVOE harminc éve aktívan harcol, erősíti a fiatalokat és elősegíti az egyenlő társadalmi mozgalmi feltételekért való mozgósítást. Ezért a munka folytatására bátorította az egyesületet és őszintén hálás minden erőfeszítésért.

Simon-Juhász Gabriella, a SVOE vezetőségi tagja szólalt fel következőként.

Előadásának címe: „Csongorral az élet”.

Érintett szülőként kapott szót. Elmondta: első gyermekük, Csongor egy súlyosan halmozottan sérült, 15 éves fiú. Mozcássérült és siketvak. Egyáltalán nem lát és hallókészüléket hord. Söntös, epilepsziás és nem beszél. Szerette volna őt jobban bemutatni, hogy a résztvevők is elképzelhessék: milyen egy siketvak gyermek és mit jelent vele együtt élni. Extrém koraszülött volt. 25. héten terhességi toxémia miatt kellett világra jönnie. Mindössze 630 g volt a súlya. Túlélte ezt a megpróbáltatást, de központi idegrendszere károsodott és egyéb sérülések is visszamaradtak.

Ennél többet mond el róla, hogy mi az, amit szeret csinálni, hogy mi okoz neki örömet és mit nem szeret.

A mély hangú embereket nagyon szereti – valószínűleg őket jobban hallja. Szereti a borostás, szakállas, bajszos embereket megsimogatni. Szereti az érdekes tapintású tárgyakat. Szeret kerekesszékkal sétálni, vízben pancsolni, libikókázni. Mivel a két, legfontosabb érzékszerve sérült meg, legkedvesebb tevékenységei mind a tapintással kapcsolódnak össze. Ez nagyon nagy szerepet játszik az életében. Így szerzi a legtöbb információt a világról.

Folyamatosan keresi az ingereket, nagyon nagy szüksége van rájuk ahhoz, hogy megértse a körülötte levő dolgokat.

Nem szeret unatkozni, sem azt, amikor olyan dolgok történnek, amiket nem ért és a feje fölött beszélgetnek. Nem szereti, ha üresjárat van és nem tudja, mi fog következni. Nem szereti, ha nem érvényesül az akarata. Nem szereti a változékony időjárást – ez valószínűleg a központi idegrendszeri sérülése miatt van, feltehetően fáj ilyenkor a feje. Nem szívesen visel sapkát, kesztyűt, zoknit, néha még cipőt sem. Ezek ugyanis mind akadályozzák abban, hogy a bőrével érzékelje a dolgokat.

Kifejlesztett egy-két különleges képességet is, amivel meg szokta lepni a családját. Nagyon izmos lett azáltal, hogy beül a kerekesszékből a székbe, így változtat helyzetet, amitől szép karizma lett. Nagyon gyors és hosszú kezei vannak, amikkel meglepő módon éri el a tárgyakat, amikről a család nem is tudja, hogy esetleg leverheti, megszerezheti. Nagyon magas fájdalomküszöbe van. Ez bizonyos helyzetekben – mondjuk vérvételnél – jól jön, viszont sokszor nem ismeri, hol a határ. Ügyesen kopog ritmusra, felismeri a mondókákat. Nagyszerűen azonosít embereket illat és hang alapján. Van, hogy egész nap vicces hangokat ad ki: nagyon magasakat és nagyon mélyeket.

Azt is meg szokták kérdezni Gabriellától: hogy kommunikál Csongorral. Biztosan mindent megért és kitalálja a gyereke gondolatait. Ez részben így is van, de rossz lenne, ha ő maga nem tudná kifejezni, hogy mit szeretne, illetve ha a családja nem tudná neki előre jelezni, hogy mi fog következni.

Háromféle módon kommunikálnak vele. Egyrészt tárgyjelekkel, amikből tizenötöt ismer. Ezekkel jól lehet pl.: helyszíneket, személyeket jelölni.

Kézjeleket is használnak, amire Csongor nagyon fogékony. Kb. tizenöt kézjelet ismer, amit ő maga is tud mutatni. Ezen kívül kb. 20 jelet ismer, amit megért. Hangokkal is próbálnak kommunikálni: kimondják a jeleket, amiket mutatnak neki. Ezeket nagyjából megérti, de elsősorban a hangsúlyból és a szituációból találja ki, hogy miről van szó.

Ő maga is szokott hangokat adni. Például akkor, ha azt szeretné jelezni a környezetében lévőknek, hogy forduljanak oda hozzá, vagy mutatni szeretne nekik valamit. Azt is meg szokták kérdezni Csongorral kapcsolatban, hogy mivel tölti a napját, mivel szokott játszani.

Természetesen iskolába jár, a fejlesztő tagozatra. Ideje nagyrészt ott tölti év közben. Itt különböző fejlesztéseket kap. Szokott lenni tankonyha, kutyaterápia, mozgásfejlesztés. Ez utóbbi kifejezetten fontos a számára, mert nagyon merevek a végtagjai.

Szereti a fejlesztő foglalkozásokat, szívesen vesz rajtuk részt. Különböző hangszerekkel játszik és tapintásos fejlesztő játékokat használnak.

A nyári szünet ideje alatt nehéz eltölteni az időt, mert nincsenek táborok halmozottan sérült gyerekek számára. Sokat van ilyenkor otthon. Ezekben az esetekben kerülnek elő olyan, érdekes játékok, mint a természetes doboz.

Ebben nagyon sok érdekes tapintású tárgy van, mint gesztenye vagy toboz, de van labda-és kefégyűjteménye is.

Nehéz tartalmasan eltölteni egy hosszabb szünetet.

A fogyatékossgal élő gyerekekből egyszer fogyatékossgal élő felnőttek lesznek. Édesanyja nagyon büszke Csongorra, amiért ilyen sok mindent megtanult, megértett a világból. Hosszú út, sok-sok fejlesztés áll ennek háttérében. Rengeteg szakemberrel álltak, állnak kapcsolatban. Rossz lenne arra gondolni, hogy az a sok munka, amit Csongor kifejtett, és amin a körülötte levők is dolgoztak, elvész, mert nincs folytatása a dolognak.

Mint minden szülő, Csongor szülei is szeretnék őt a jövőben biztonságban tudni. Egy halmozottan sérült gyerek esetében ez az igény még intenzívebb, hiszen az önellátásra az ő esetében nem lehet számítani. Aggasztó, amikor az ember a jövőbe néz és a gyereke sorsára gondol és azzal szembesül, hogy nincs olyan intézmény, ahol egy halmozottan sérült gyereket nyugodt szívvel ott lehetne hagyni.

A következőkben én (Taskovics Adél) mondtam el egy verset (amely eredetileg egy dal szövege). Ezt tavaly, a szlovén DLAN egyesület 18. születésnapján rendezvényén hallottam. A dalt kifejezetten nekik írták. Címe: „Ne add fel, csak menj tovább!”

Szavalamat után Berta Edina fuvolajátékát hallgathattuk meg, aki kedvenc dallamaiból adott elő egy válogatást.

Ezután ismét én vettem át a szót és megtartottam a könyvbemutatómat az egyesület harmincadik évfordulója alkalmából kiadott kötetemről. Címe: „A siketvak személyek helyzete kezdetektől napjainkig”.

Harminc év: a történelem szemével egy pillanat. Egy ember, vagy egy egyesület életében ennél jóval nagyobb időintervallum. Egy olyan ember életében főleg, aki egyidejű látás-és hallássérüléssel kell, hogy élje az életét.

Először 2022-ben tettem fel magamnak a kérdést: vajon hogyan indult a siketvakok gondozásának története? A világirodalomban kik írtak róluk először? Vajon hogyan kezdődött itthon intézményes oktatásuk?

dr. Simona Gerenčer, a szlovén DLAN egyesület főtitkára nagy inspirációt adott a könyv születéséhez hasonló témájú kutatásával.

2022-ben kezdtem el tehát interneten és a könyvtárakban kutatni. Ennek eredményei azt mutatták: egységes szakirodalom nem érhető el ebben a témában Magyarországon. A szerzett információkat a SVOE vezetőségével megosztottam. Kérték: június 27-re, a Siketvakság Világnapjára, egy jegyzet formájában tegyem közzé ismereteimet az általam szerkesztett Hírmondó mellékleteként.

A jegyzet elkészült, ám nyilvánvaló volt, hogy ennek terjedelmi korlátai miatt mindent nem tehetek közzé. Szintén a SVOE vezetőségével egyetértve arra jutottunk: hiánypótló lenne, ha ez nagyobb terjedelemben,

könyv formájában is megjelenhetne. Erre pedig most nagyszerű, illusztris lehetőséget adott az egyesületünk harmincadik évfordulója.

Minden embernek van valamilyen fogyatékosága. Van, aki nehezen tanul meg idegen nyelveket, más nem tud énekelni. Ám vannak olyanok is, akik ennél jóval súlyosabb fogyatékosággal kell, hogy éljenek.

XX. század utolsó évtizedéig a fogyatékosággal élő személy jelenléte a család problémája volt. Ezután kezdett előtérbe kerülni az integráció és erősödni az inklúzió.

Mind a mai napig tartja magát a társadalomban az, amit a normalitás diktatúrájának nevezünk. Ez a test uralásával függ össze. Aki erre nem képes úgy, mint a társadalom többségi tagjai, arra azt mondjuk: fogyatékosággal élő, patológus állapotban van, ami gyógyításra szorul. Vagy éppen azt, hogy olyan állapotban, amit soha senki nem kívánna magának. Pedig bárki bármikor fogyatékosággal élővé válhat, erre mindig is volt példa a történelemben.

Az ősközösségekben általában képességeire szabott feladatokat kapott a fogyatékosággal élő ember, így ő is hozzá tudott járulni közösségének fenntartásához. A pogány magyarok kultúrájában központi szerepet játszott a táltos, akinek mindig volt valamilyen extra képessége – vagy fogyatékosága.

A felvilágosodás az európai szellem tavasza volt. Három legfőbb írója, gondolkodója: Voltaire, Rousseau és Diderot. Utóbbi a siketvakokról is írt. Mégpedig azt, hogy kifinomult érzékelésük nem velük született képesség, hanem kitartó gyakorlás eredménye.

Egy speciális jelnyelv kidolgozását szorgalmazta nekik, saját nyelvtannal, szótárral és kitartó gyakorlással. „Levél a vakokról” című írásában a látássérültek esetén a tapintás nyelvéről ír, míg a siketek esetén a színek nyelvéről. Az érzékelés hiánya, az érzékszervek hiányos működése szerinte nem tesz csökkent értékűvé, sőt, épp ellenkezőleg! Hiszen egy plusz kreativitásra van szükség ahhoz, hogy az ember így is megállja helyét a mindennapokban. A tapintásról azt mondja, hogy ez a legbölcsebb és legelmélyültebb érzékszerv.

A XVII. századig a társadalmak többé-kevésbé együtt tudtak élni a fogyatékosággal élőkkel, innentől erősödött meg a kirekesztés.

1793: a francia alkotmány 21. cikkelye kimondta: a gondoskodás társadalmi felelősség.

Az I. világháború idején megerősödtek a rehabilitációs mozgalmak.

A II. világháború viszont szörnyű visszalépést jelentett, hiszen ekkor 250.000 fogyatékosággal élő gyilkoltak meg.

Magyarországon a XIX. század elején kezdődött az, amit a siketnémák gyógyító nevelésének neveztek. Ekkoriból találtam egy érdekes feljegyzést, amely szerint Német János egy siketnéma leánnyal foglalkozott, őt tanította. Azt, hogy ez a tanítás milyen végkimenetellel járt

vagy meddig tartott, nem tudjuk. Az viszont érdekesség, hogy ekkoriból már van egy ilyen feljegyzés.

A siketvakok oktatása ekkor a vakok iskoláiban zajlott, egyénileg.

1802-ben a Váci Királyi Magyar Siketnéma Intézet nyitotta meg kapuit. Egy államilag támogatott intézményhálózat volt látássérülteknek, hallássérülteknek, értelmi fogyatékosoknak.

1878-ban az Izraelita Siketnémák Országos Intézete is megnyílt, mely a fővárosiakat látta el. Nagyjából ebben az időben vette kezdetét az is, amit ma gyógypedagógiának nevezünk. 1898-ban indult el a „Magyar gyógypedagógia” c. szaklap. 1900-ban pedig a Gyógypedagógiai Tanárképző, mely siketnémák, vakok, (az akkori terminológia szerint) gyengeelméjűek, illetve dadogók, hebegők képezésére jogosította fel a képzést elvégzőket.

1905-ben Helen Keller „Csöndes, sötét világom” c. önéletrajzi írása magyarul is megjelent. Ez sokat jelentett abból a szempontból, hogy a siketvak emberek a magyar közbeszédbe is bekerüljenek.

A „Magyar siketnéma oktatás” c. folyóirat 1914/2. számában találtam egy cikket, „Adatok a vak-siketnémák oktatásának történetéről” címmel.

Ez azért érdekes, mert itt az egyidejű látás és hallássérülés már megjelenik.

A Vakok Nevelő és Tanintézete 1825-ben nyílt meg Beitl Rafael közreműködésével. Ezt az 1868-as népoktatási törvény értelmében államosították. 1871-ben kidolgozták erre a törvényjavaslatot, amit 1873-ban fogadtak el. Az így létrejött iskola első igazgatója: Dr. Mihályik Szidor volt, egy nagyon nagy műveltségű pedagógus szaktekintély. A vakok esetében a speciális oktatás fontosságát hangsúlyozta, mondván:

40 látó diák között az egyetlen vakra nem fog megfelelő mennyiségű idő és figyelem jutni.

1892-ben vásárolták meg a Fischhoff-féle telket (ez az a hely, ahol a Vakok Iskolája ma is áll). Megkezdődtek a munkálatok, majd 1901-ben költöztek át ide.

Mihályik nagy jelentőségű műve: „A vakokról” címet viseli. Ebben a siketvakokról, mint érdekességről írt, elsőként a magyar szakirodalomban. Személyes tapasztalata nincs siketvakokról, de a világirodalmi példákra támaszkodik. A vak és siket gyerekeket is összehasonlította.

A Vakok József Nádor Királyi Országos Intézete (ugyanaz az iskola), 1905-33 között Herodek Károly igazgatása alatt működött. Itt kezdődött, s itt van ma is a siketvakok iskolai oktatása. 1904-ben, ahogyan arra Gangl Tamás is utalt, egyéni próbálkozás már volt siketvak gyermek oktatására. Ez Adler Simon gyógypedagógus nevéhez fűződik, aki a Lovag Wechseltmann-féle Vakok Intézetének volt az igazgatója.

Az akkori terminológia szerint vak-siketnéma diákok intézményes oktatása 1910-11-es tanévben kezdődött Magyarországon, a Vakok József Nádor Királyi Országos Intézetében.

A gyerekek tanításánál a beszédfejlesztés, az élethivatali pálya adása, illetve az intézet utáni, további gyámolítás volt a cél. A siketvakok a Braille kézbe írásával kommunikáltak egymással, illetve vak társaikkal.

Az élethivatali pálya adása nagyon jól működött. Megható olvasni, hogy kefekötők, szőnyegszövők, székfonók és zongorahangolók lettek, akik az iskola után valóban megtalálták ezzel kenyérkeresetük lehetőségét.

Az 1929-es iskolai értesítőben Herodek büszkén számol be Magyar Kálmán siketvak kosárfonóról, aki egy tanévben 56 gyönyörű kosarat készített.

Röviden a kicsit fentebb már tárgyalt, egyéni próbálkozásra is kitértem.

Ennek Egri Margit volt az alanya. Egy kislány, aki 1904. nyarán, nyolc éves korában agyhártyagyulladást kapott. Ennek következtében megvakult és hallását is jórészt teljesen elvesztette. A Klein írással próbálkozott nála először Adler – ólomtömbökbe tűket rögzítenek a nyomtatott nagybetűk formájában és ezt szűrik a papírba. Később a Braille kézbe írása jobban bevált Margitnál. Bal kezének középső, gyűrűs-és kisujjának tenyér felőli részén a két utolsó ízbe betűzte pontonként a Braille-t. Ez a módszer később 11 másik siketvak gyerek tanításánál is bevált. Azt mondja a szakirodalom, hogy Margit nyelvéné a pontok milliói váltak. Nagyon szerette a Braille-t. Ötven kötetet másolt a könyvtárnak. Külföldi siketvakokkal, pl.: Helen Kellel is levelezett. Szabadidejében kézimunkázott és szőnyegszövésben is jeleskedett.

A kezdeti sikerek ellenére a siketvakok oktatása szórványosan működött később.

A Wechseldmann-féle intézményről, ahol Margitot is oktatták:

Wechseldmann Ignác és neje egy gyermektelen, gazdag házaspár. Az volt a kérésük, hogy az általuk felajánlott pénzből alapítvány jöjjön létre a vakok tanintézményére. Kérték: a létszám felében zsidó, fele részében keresztény gyerekeket oktassanak. 1 millió 400 ezer koronát ajánlottak fel erre a célra. Így jött létre a Vakok Wechseldmann-féle Intézete 1908-ban, Adler vezetésével. Ez a Hungária körút Mexikói út sarka, ma a Mozgásjavító Általános Iskola van itt.

A korabeli feljegyzés szerint egy meleg fészek volt, ahol a gyerekekre mindig sütött a szeretet fénye és az egyéni nevelésre is volt idő.

1907. január 7-én volt egy nyilvános gyermektanulmányi értekezés. Adler itt hosszú írását felolvasta, amiben az Egri Margittal való munkára is kitért. Megvallotta őszintén: először megijedt, amikor Wechseldmann és neje felkérték a gyermek oktatására, ám annak szomorú sorsa meghatotta.

Könnyítette a helyzetét, hogy Margit kedves, együttműködő kislány volt. Korábbi életéből, látó-és halló korából rengeteg fogalmi emléket vitt magával. Tapintását fejleszteni viszont nagyon komoly munka volt.

Érdekesség, hogy az intézmény megépüléséig, 1904-1908 között Adleréknél lakott és nagyszerűen beilleszkedett a családba.

„A gyermek” c. folyóirat 1911-es számában a vak-siketnéma gyermekek tanításáról is beszámolt, és itt megint szóba került a Margittal való munka. Adler Simon 1930. szeptemberében ment nyugdíjba. Nem élvezhette sokáig a nyugdíjas életét, hiszen ugyanazon év december 19-én a rákoskeresztúri temetőben már örök nyugalomra helyezték.

Ahhoz, hogy a Siketvakok Egyesületének megalakulását, illetve a velük való foglalkozás történetét tovább mesélhessem, röviden ki kellett térnem a Vakok Szövetségének történetére.

Kezdetben a fővárosi látássérülteket tudta csak ellátni. Az ötvenes évek elejétől 66-ig jöttek létre vidéki szervezetei. A 2000-es évek első felében lettek a megyei jogú szervezetek az egyesület jogi személyiségű tagjai.

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége nevet 1990-től viseli.

Miként zajlott a Vakok Iskolájában a szakmai munka?

1986-ig a Vakok Óvodájában és Iskolájában közös igazgatás alatt zajlott a munka. 1992-től halmazottan sérült gyerekeket is fogadnak, 93-tól pedig igény szerint siketvak tagozat létrehozására is volt lehetőség. Ekkor már zajlott a siketvak gyerekek óvodai nevelése, az iskolás korúakét Fehér Anna nővér szervezte meg korábban.

2004-ben 10 siketvak gyermek bevonásával, a Vakok Iskolájában megindult a siketvak tagozat. A korai fejlesztés és az iskolai fejlesztés is jól működik, ám az komoly gond, hogy az iskolai fejlesztés után nincs semmiféle fejlesztés vagy foglalkozás. Égetően nagy szükség lenne lakóotthonokra, ahol a lehető legnagyobb önállóság megadása mellett, de mégis speciális igényekre szabott körülmények között élhetnének a siketvak fiatalok, felnőttek.

A Vak Gyermekek Szent Anna otthona volt a Fehér Anna nővér által vezetett intézmény, mely 1982-ben jött létre. Siketvak, mozgássérült és látássérült gyerekeket is fogadott. 89-től nagyobb épületbe kerültek és 1991. után lettek hivatalos tanintézmény, Vakok Batthyány László Római Katolikus Gyermekeotthona, Óvoda és Általános Iskola néven.

Anna nővért úgy becézik, hogy ő a magyar Teréz anya – megérdemelten. Rengeteget írt, jegyzetelt. Az általa vezetett intézmény tekintélyes adathalmazal rendelkezik, ami azonban rendszerezésre vár.

A Siketvakok Országos Egyesülete megalakulásának közvetlen előzménye volt, amikor 1992-ben a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének (MAGYE) miskolci ülésén újra szóba kerültek azok a problémák, melyekkel a siketvak emberek nap mint nap szembesülnek.

1994 márciusában az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Tiflopedagógiai Tanszék, valamint az Országos Védőnői Hálózat bevonásával megkezdődött a siketvak emberek felkutatása.

Kiderült, hogy a látás-vagy a hallássérült emberek szövetségének sokan tagjai, ám ez speciális igényeikre nem adott választ.

1994. március 4-én, 18 fő jelenlétében létrejött a Siketvakok Országos Egyesülete. Első elnöke Szmolka János volt, főtitkára Szedresi Károlyné. Fontos megemlíteni, hogy Királyhidi Dorottya (Dorka) már ekkor is az egyesület vezetőségének tagja volt, Kedves Éda pedig szociális munkásként tevékenykedett.

Kik léphetnek/léphettek be már ekkor is az egyesületbe?

Érintettek, hozzátartozók és igazából bárki, aki segíteni szeretne.

Azt mondják: a siketvak ember világa akkora, ameddig az ujjai elérnek.

A fogyatékoság, az érzékszervi károsodás nem tesz csökkent értékűvé, csak jobban függünk másoktól. Bár itt fontosnak tartottam megjegyezni, hogy nincs olyan ember, aki soha nem szorul segítségre.

A segédeszközökkel való ellátottságon túl a társadalom elfogadó mivoltára is nagyon nagy szükség lenne. Itt még sok a megmunkálatlan belső terület, de a társadalom hozzáállása változóban van.

Még mindig van egy szakadék a „mi” és az „ők”, az épek és fogyatékosággal élők között. Ennek áthidalására szükség van a folyamatos informálásra és én-formálásra, illetve a kölcsönös nyitásra egymás felé. Az a magatartás, hogy mindig csak elvárunk, sehová sem vezet. Nekünk, fogyatékosággal élőknek is nap mint nap fel kell, hogy tegyünk magunknak a kérdést: „Nekünk milyen adni valónk van a társadalom többségi tagjai felé”?

Előadásom végeztével átadtam könyvem egy Braille írással dedikált példányát Kósa Ádám Fogyatékosügyi Államtitkár Úrnak.

Utánam Barabás Lőrinc trombitás és zeneszerző következett, aki két gyönyörű dalt játszott trombitán és szintetizátoron.

Pap Gábor egyesületi tagunk is felszólalt, Ambrus Adrienn jelnyelvi tolmács segítségével. Beszámolt arról, hogy harminc évvel ezelőtt az elsők között lépett be a Siketvakok Országos Egyesületébe. Előtte 20 éven át a SINOSZ tagja volt. Az Akadémiai Nyomdában dolgozott könyvkötőként, 20 éven keresztül. 1989-ig volt munkavállaló, majd rokkantnyugdíjas lett, mert romlott a látása, már nem tudott olvasni.

Édesapja vitte őt el Fehér Anna nővérhez a Szent Anna Otthonba. Anna nővértől tanulta meg, vele gyakorolta papír alapon a Braille írást és olvasását, hat billentyűs pontírógéppel. Mind az írást, mind az olvasást sokat gyakorolta, 2 évig járt hozzá.

Annától hallotta, hogy a Hermina úton, a MVGYOSZ-ben Braille újságot lehet kölcsönözni, „Kilátó” címmel, illetve könyveket is. Édesapja

hozta, vitte a könyveket a könyvtárba és onnan haza, nagyon sokat olvasott. 1994-ben szintén édesapjával elmentek az Ajtósi Dührer sorba a Vakok Iskolájába. Itt ismerkedett meg Helesfai Katalinnal. Akkor még kevés siketvak volt, nem volt a mostanihoz fogható tolmácsálózat sem. Később már Dorkát is megismerte, aki ott volt az iskolában. Ő tudott jelelni, tolmácsolni, segíteni Gábornak, épp úgy, ahogy Helesfai Katalin is. 2006-ban már Ildikó volt a tolmácsa. Helesfai Katalin felajánlotta neki, hogy számítógép kezelést tanulhat, aminek ő nagyon örült. Kapott is Katalintól egy 20 cellás Braille kijelzőt, amiért nagyon hálás volt. Ildikó segítségével, tolmácsolásával megtanulta a számítógép használatát.

Sokszor ő vitte Gábort a Vakok Iskolájába is. 2012-ben Ildikóval együtt, a KFKI Központban Arató Andrásához jártak. Ő egy szakember, aki megmutatta Gábornak az Android telefon használatát.

A készülékre volt ragasztva egy maszk, amin gombok voltak. Így tanulta meg a Morse betűket, hogy miként tud Braille-t Morse betűk közreműködésével olvasni: „A”=két leütés, „E”=egy leütés. Ezt tanulta, gyakorolta. Ez egy nagyon nehéz, lassú folyamat volt, amihez rengeteg gyakorlás kellett. Írni nagyon gyorsan megtanult, de az érkező válaszokat csak lassan tudta elolvasni. Ez annyira nem tetszett neki, úgyhogy már nem is nagyon alkalmazza.

A Hermina úton, a Szövetségben volt egy eszközkiállítás és egy ünnepség. Itt találkozott Molnár Ákossal, aki megmutatta a Focus 14-es Braille kijelzőt, ami nagyon elnyerte a tetszését. Úgy döntött, hogy pályázati úton vesz is egyet, illetve egy Apple iPhone telefont, szintén pályázat segítségével.

Az egyesületben Csák Attila megtanította neki e két eszköz használatát, amiért mind a mai napig hálás.

Később vett egy Focus 40 cellás Braille kijelzőt is, szintén pályázati úton. Ez jobb, mert nagyobb, könnyebb rajta olvasni, mint a 14-esen is, hiszen az nagyon kicsi volt. Számítógéphez és mobilhoz is hozzá tudja kapcsolni, így olvas híreket és könyveket.

8 éven keresztül járt kerámia klubba a Vakok Iskolájába, Zsebihez.

Ő tanította meg neki, hogy miként kell koronggép segítségével agyag tárgyakat készíteni. Tányérokat, vázát, kézműves dolgokat, halat, békát, teknősbékát formált így meg. Felét elajándékozta, fele megvan otthonában.

Nagyon jók voltak a nyári táborok. Rengeteg helyen voltak. 2003-ban Csobánkára háromszor is ellátogattak, de Balatonyörkön és Lellén is voltak táborban. Nemzetközi siketvak találkozó is volt Sopronban, Szarvason, Németországban, Balatonszántódon és Szilvásváradon is táboroztak, ahová jöttek szlovén vendégek. Szlovéniában is volt Gábor nemzetközi találkozó. Horvátországból is sokan jöttek. A nemzetközi

Siket Táborban találkozott sok siketvak társával és nagyon jól érezte magát, szép emlékei maradtak ebből az időszakból.

Dorka, Gabi többször segített neki. Köszönetet mondott Dorkának, amiért elkísérte őt Velicsányi Tamás barátjához. A jeltolmácsok munkáját is megköszönte, hálás Ildikónak az éveken keresztül nyújtott segítségéért. Akárhányszor kellett mennie ügyeket intézni, soha nem maradt magára. Adrinak, Gabinak, Biankának is köszönte a jeltolmácsolást, kíséréseket, vásárlásokat, stb.

Volt, akivel Skype-on keresztül tudott beszélni.

Köszönte a kísérést Molnárné Eszternek, Csillának, minden munkatársnak. Most 72 éves és élete végéig a SVOE tagja szeretne maradni.

Ezt követően Éda szólította Gangl Tamás elnököt és Királyhidi Dorottya főtitkárt a „Kéz a kézben” oklevelek átadására, amelyek az egyesület elismerő oklevelei.

Dorka úgy fogalmazott: az egyesületnek több kiadványán szerepel egy Pilinszky-idézet:

"Elég, igen, egy kéz elég ...

hogyan visszatérve éjszaka szobánkba
elfogadjuk az elfogadhatatlant".

Nem azt mondjuk, hogy a siketvak állapot egy jó állapot, nem is akarjuk soha ezt állítani. De együtt lehet vele élni, emberhez méltó körülmények között, sőt, még példát is lehet mutatni embertársainknak.

Ehhez viszont sokszor segítőkre van szükség. Olyan elkötelezett emberekre, akiknek meg szeretnék volna köszönni a munkáját.

Ők az alábbiak:

- Egyedi-Gazsi Beáta, a VIII. kerületnek, a Józsefvárosi polgármesteri hivatalnak a fogyatékosügy referense. Dorka azt gondolja, hogy a kapcsolatépítés, az egymáshoz való kapcsolódás nagyon fontos. Ne elszigetelt terület legyen a fogyatékosügy, hanem egy hálózatos kapcsolatokkal hatékonyan együttműködni tudó szervezet. Amit pedig Bea a VIII. kerületi önkormányzaton keresztül elkezdett, példaértékű lehet a többi hivatal számára.

Az egyesületnek nagyon lelkes önkéntes segítői vannak. Minden önkéntesnek megköszönte a munkáját. Ám van közöttük néhány, aki hihetetlenül aktívan segíti az egyesület tevékenységét.

- Az egyikük Gerő Péter, aki nagyon sokat segít klubfoglalkozásokon, kirándulásokon.
- Solti Sára, aki hosszabb időre táborba kísért gyerekeket. Ha egy-egy rendezvény előtt megkérdezik tőle, hogy ráér-e, szinte mindig segít és jelen van.

- Kalácska Anna, aki évek óta segíti a SVOE munkáját. Már egyetemi hallgató korában is szinte minden alkalommal lehetett hívni, mindig együtt volt velünk.

Dorka öröndetes dologként tekint arra is, hogy el tudtuk kezdeni jó kapcsolatokat építeni az egészségügyi hálózaton belül orvosokkal. Fontos, hogy az egészségügy, az érdekképviselő és a rehabilitáció egymásra találjon és magát az embert is teljes egészében nézzük, a különböző nehézségeivel és szükségleteivel együtt kezeljük. Fogadjuk el a határainkat és azt is, hogy minden szereplő másként tud segíteni. Nagyon hatékony együttműködést sikerült kialakítani a Semmelweis Szemészeti Klinikával és a Fül-orr-gégészeti Klinikával is.

- Dr. Zobor Annamária Ditta, aki szemészként nagyon jól együttműködik az egyesülettel.
- Dr. Szabó Viktória, aki szintén nagyon sokat és hatékonyan tud segíteni.
- Fül-orr-gégészeti Klinikáról Dr. Gáborján Anita az, aki nagyon hatékony az együttműködésben.

Az audiológusoknak és hallásakusztikusoknak is megköszönte Dorka a munkáját, akik megértették, hogy a siketvak embereknek sok esetben a hallókészülékes ellátás és annak beállítása nem egy egyszerű folyamat. Speciális igényekre, helyzetekre kell az érintetteket felkészíteni. Ehhez pedig ők maximálisan együttműködve és segítőkészen állnak hozzá.

- Dóri Balázs audiológus, aki a Békás Halláscentrumban dolgozik.
- A másik Kovács Boglárka, a WIDEX audiológusa.

Ezt követően egy 20 perces szünet következett, ahol szendvicset és kávéfogyaszthattak a résztvevők.

A rendezvény második, délutáni műsora Horváthné Dunaveczi Leona énekével kezdődött. Az általa előadott dal „A szél színei” címet viseli.

A következő felszólaló dr. Simona Gerenčer, a szlovén DLAN egyesület főtitkára volt. Az ő beszéde így hangzott:

Az egyesület 30. évfordulóján szívből gratulált a társalapítók, a szervezet vezetőségének és nem utolsósorban mindenkinek, aki hozzájárult a szervezet eddigi sikereihez.

Felidézte: közel 20 éves együttműködés köti össze a magyar és a szlovén siketvakok szervezetét. Örömmel emlékszik vissza az első találkozásokra és munkalátogatásokra Ljubljanában és Budapesten is. Első együttműködéseik a Szlovén siketvakok DLAN Egyesületének megalakulása előtti időszakra nyúlnak vissza. Valójában a SVOE az a szervezet, amelyet a DLAN Egyesület

példaképének tekint. Ez az együttműködés a bizalomra, a kölcsönös tiszteletre, a szoros barátságra és az egymástól való tanulásra épül.

A két szervezet korábban közös képzéseket, pszichoszociális táborokat tartott a siketvakok számára.

Ezek rendkívül erőteljes és értékes pillanatok voltak mindenki számára.

A siketvakság önálló fogyatékoság, és úgy kell kezelni. A technológiai fejlődés számos javulást hozott a siketvak emberek életébe, de ez nem elég. El kell ismerni a siketvakokkal folytatott kommunikáció sajátosságait, a siketvakok tolmácshoz való jogát, valamint a rehabilitációhoz és a képzéshez való jogukat. Ugyanakkor a siketvakságra, mint állapotra is fel kell hívni a figyelmet.

Magyarország ezen a téren az egyik vezető ország, hiszen 2009-ben sikeresen törvénybe foglalta a siketvakok tolmácshoz való jogát. Szlovéniában még harcolnak ezekért a jogokért.

Utalt néhány évvel ezelőtt végzett kutatására, amely a szlovén és a magyar siketvakok társadalmi helyzetéről szólt. Ez kimutatta, hogy a siketvakság területe Magyarországon jobban szabályozott, mint Szlovéniában. Magyarországon több joga van a siketvakoknak, jobb a megértés és a támogatás a szervezetek között.

Magyarország büszke lehet a SVOE-ra, a SVOE vezetőségére, tevékenységeire és különösen a fogyatékosággal élő szervezetek közötti kapcsolatukra (siketek, nagyothallók, vakok, gyengénlátók és siketvakok), amelyek egymást támogatják és nem akadályozzák.

A két ország közös együttműködésével magyar nyelvű fordítás is készült a siketvaksággal élő emberek történeteiről, azaz a könyvről, amelynek a címe: Az emberek történetei, akik a szívükkel hallgatnak és tenyerükkel néznek. Ennek az volt a célja, hogy a szlovén siketvak emberek történetei elérhetővé váljanak a Szlovénia határain kívül élők számára is.

Közösségként és globális társadalomként közös felelősségünk, hogy támogatást, alkalmazkodást és lehetőségeket biztosítsunk mindazoknak, akik siketvaksággal élnek.

Örömét fejezte ki afelett, hogy részese lehetett a magyar siketvakok történetéről szóló kutatásnak. Ez a XIX. századba nyúlik vissza. Ez nagy hatással volt személy szerint rá is.

A DLAN egyesület támogatásáról biztosította a SVOE képviselőit a Siketvakok európai Szervezetében is.

Köszönetet mondott a magyar kormánynak és a minisztériumoknak, akik figyelmet, megértést és támogatást nyújtanak a SVOE-nak és ezáltal a siketvakság területének.

A befogadó társadalom nem csupán kiváltság, hanem minden egyén joga. Erőnk nem abban rejlik, hogy segítünk a kihívásokkal küzdőkön, hanem abban, hogy velük együtt egy jobb és igazságosabb jövőt teremtünk.

Beszédét követően Simona átadott Tominak, s ezen keresztül az egyesületnek, néhány ajándékot, melyet a szlovén siketvakok készítettek. Egy saját készítésű SVOE logót.

Simona tolmácsolta a résztvevők felé a szintén köztünk levő Vinko Trinkaus szavait. Ő teljesen siketvak és a Siketvakok DLAN Egyesületének tagja a kezdetektől. Egy emléktárgyat készített agyagból, ami a DLAN-t (tenyér) ábrázolja, rajta egy szívvel.

Egy könyvet is átadtak, mely angolul van és a siketvakok életéről szól.

Éda, miután megköszönte Simona erőteljes szavait és a szép ajándékokat, úgy fogalmazott: reméli, hogy a SVOE történetének következő 30 évében is ennyire jó kapcsolatot tudunk majd velük ápolni. Kőrösiné dr. Babinszki Vera, az egyesület tagja, vezetőségi tagja is megtartotta a beszédét.

Rövid bemutatkozásában elmondta: ő az egyesület jogásza. Élete olyannyira összefonódott az egyesületével, hogy a születésnapja és az egyesület jubileuma egy napra került. Ez tavaly is hasonlóan történt, amikor a bolgár egyesület jubileumi évfordulója volt. Akkor pedig ő is lehetőséget kapott a magyar delegáció tagjaként Bulgáriába menni.

Amikor hallásproblémája kiderült, még gyerek volt. Édesanyja felkereste az egyesületet, ahol Királyhidi Dorottya szakmai kezei alá került. Ez a kapcsolat annyira megmaradt, hogy az elemi rehabilitációt is náluk kezdte. A Budapestre való felköltözése után segítettek neki a közlekedésben az útvonalakat elsajátítani.

Eközben egyetemista volt és a tanulmányai vége felé közeledett. Kapott egy lehetőséget az egyesület jogi munkájába is belefolyjni. Ennek az együttműködésnek köszönhetően a diploma megszerzése után itt kezdett el dolgozni. A jogsegélyben jogásként is és érintettként is igyekszik az ügyfeleknek segíteni. Hiszen az egy dolog, hogy mi van leírva a törvényekben. Az viszont megint más, mikor azt tudja mondani egy ügyfelének, hogy megéli, hogy milyen a hallókészülékes ellátás vagy a felülvizsgálatok rendszere, vagy bármi, amit ők is megtapasztalnak. Az egy plusz kapaszkodó nekik, hogy egy érintett személy foglalkozik az ügyeikkel.

Egyesületi munkája keretében Bulgáriába kijutott tavaly. Ezen kívül kétszer volt Brüsszelben, amit szintén az egyesületnek köszönhet. Az egyik alkalommal egy siketvak fiataloknak szervezett táborban vett részt, másik alkalommal pedig az Európai Parlament üléstermében ülhett és hallgathatta a plenáris ülést.

Ezeken felül igyekszik az egyesület életébe is bekapcsolódni a vezetőségi munkája során, hiszen a jövővel is foglalkozni kell. Ennek keretében a fiatalokkal próbálnak egy élettel teli új kezdeményezést is megvalósítani. Ennek szellemében igyekszik a munkáját folytatni, s köszöni az egyesületnek a kapott lehetőségeket.

Éda szólította Barabás Lőrincet, aki zenélt nekünk. Két szép dalt játszott. Utána Péter Zsigmond következett. Előadásának címe: „A mesterséges intelligencia alapú szoftverek és honlapok a látássérültek és siketvak emberek életében”.

Olyan honlapokról és mobilos alkalmazásokról beszélt, melyek mesterséges intelligenciát használnak. Ezek hasznosak lehetnek a látássérültek és a siketvakok számára is. Ilyen az OpenAI Chat GPT, a Google Gemini, Microsoft Copilot, Claude, Suno, BeMyEyes, stb.

Ezek általában MI eszközök. Vannak ingyenes változatai. Az általa elmondott információk az ingyenes változatra vonatkoznak.

Képek előállítás.

Vannak olyan MI eszközök, amelyekkel képeket lehet készíteni. Begépeljük, hogy mi mindent szeretnénk a képen látni, s a program elkészíti annak alapján, amit kértünk. Ezt azután lehet módosítani, javítani. Olyan vak emberek, akik régebben láttak, gyakran próbálkoznak képek generálásával. Tudják, hogy a látó emberek számára nagyon fontos az ezekkel való kommunikáció.

Képek felismertetése

Általános a látássérültek között, hogy videókamerával felvett, illetve interneten található képeket felismertetnek, leírásokat készíttetnek róluk. Ebben segít a BeMyEyes, vagy más eszközök is.

A Videó a Vakoknak Alapítvány is használja ezt a technológiát: az MI segítségével felismertet képeket, leírásokat készíttet róluk. Ezeket utána a látó önkéntesek ellenőrzik. Ha jónak tartják, feltöltik az alapítvány honlapjára. Itt egy képtár van, több, mint száz képpel. Ez hasonló egy könyvtárhoz, csak itt a képek leírása található.

A képfelismerítés segíthet Windows alatt futó programok használatának megtanulásában is. Időnként nehézségbe ütközünk egy-egy új program megtanulásakor. Elindítjuk a programot és próbáljuk felismerni, hogy hogyan működik, milyen lehetőségek vannak benne. Nehezíti a helyzetünket, hogy a képernyőolvasókkal nem mindig találunk meg minden elemet. Segít nekünk, ha képernyőfotót készítünk a programról. Ezt feltöltjük egy MI eszközre és kérdéseket teszünk fel. Például: „Van a képen olyan elem, gomb, menü vagy ikon, ami nem szöveges? Ha igen, akkor mit tartalmaz? Írd le, hogy mire használható!”

Az is nehezíti egy-egy program használatának elsajátítását, ha a program angol nyelvű, amit nem ismerünk megfelelően. Ekkor is segíthet a MI eszköz. Feltöltjük a képernyőfotót és megkérjük arra: „Gyűjtsd ki a képernyőfotón látható angol szavakat és készíts azokról egy angol-magyar kishoztárt!” Ezt elkészíti és el is magyarázza, hogy melyik kifejezés mire lehet jó abban a programban.

A képernyő felismertetése segíthet honlapokon levő, felirat nélküli elemek azonosításában. Ebben az esetben is képernyőfotót készítünk és

megkérjük a MI eszközt, hogy írja le, hogy milyen szöveg nélküli elemek találhatóak és, hogy azokat mire lehet használni.

A képernyőfelismertetés segít mobilos applikációkkal kapcsolatos információk szerzésében is. Ez akkor jó, ha egy applikáció használatát szeretnénk megtanulni.

Ez különösen nehéz lehet, ha az angol nyelvű. Ilyenkor is az előző módszer a hasznos: képernyőfotó, MI eszközre való feltöltés és kérdések feltevése az applikációval kapcsolatban.

Eddig a képek generálásáról és felismertetéséről volt szó.

Most térjünk át a hanggal kapcsolatos MI eszközök használatára!

Akik valamennyire hallanak, sokan használják a Suno nevű, zenekészítő alkalmazást. Saját dalokat készíthetünk vele. Erre felhasználhatunk különböző verseket, vagy írhatunk saját dalszöveget. Meghatározhatjuk, hogy a kész mű milyen műfajú, tempójú és hangulatú legyen, hogy milyen hangszerek legyenek hallhatók annak kíséretéért. Szöveges leírással megadhatjuk mindezt, mint egy receptet és ennek alapján elkészíti az alkalmazás a dalunkat. Ez jó szórakozás, kikapcsolódás lehet.

Ami azonban igazán hasznos a siketvakok számára, az a beszédfelismertetés. Az ilyen programokkal élő beszédet, hangfájlokat, videók hanganyagait tudjuk felismertetni. Szöveges átiratot készíthetünk velük. Az átiratokat aztán képernyőolvasó szoftverrel vagy Braille kijelzővel el tudjuk olvasni.

A Videó a Vakoknak Alapítvány is gyakran használja az MI eszközöket hangfelismertetésre, pl.: angol nyelvű videók átiratainak elkészítésére. Így készítették el több, a Siketvakok Világszövetségéről szóló videó átiratát is. Az átiratokat elkészítette a hangfelismerő szoftver. Utána lefordították azt magyar nyelvre, majd készítették a videókról egy ún. leíró átirást.

A leíró átirás fogalma azt foglalja magában, hogy szövegesen elolvasható leirat készül arról, hogy mi látható és mi hallható a videón, tehát, hogy milyen beszéd hangzik el. Így ez tökéletes siketvak emberek számára. Ilyen leírások is találhatóak az alapítvány honlapján.

MI eszközök használata ismeretszerzésre.

Ezen a témán belül először az interneten található ismeretek feldolgozásáról esik szó.

Összegzés és vázlatkészíttetés egy-egy weblap tartalmáról.

A MI eszközök képesek arra, hogy összegzést készítsenek egy-egy weboldalról. Így nem kell átolvasnunk egy nagyon hosszú cikket ahhoz, hogy eldöntsük, érdemes-e gondosabban áttekinteni. Egy rövid összegzés segít tájékozódni abban, hogy valóban érdekel-e minket ez a cikk.

MI eszközök segíthetnek abban is, hogy nehezen érthető szakszövegeket átfogalmazzunk. Feltöltjük a szakszöveget, majd megkérjük a MI eszközt, hogy fogalmazza át ezt közérthető formába. Zsiga arra szokta kérni az eszközt,

hogy fogalmazza át úgy a szöveget, hogy azt egy 12 éves gyerek is megérthesse. Így nagyon közérthető a fogalmazás.

Az átfogalmazás akkor is nagyon hasznos, ha olyan anyagot szeretnénk megtanulni, amiben vannak nehéz pontok.

Nagyon hasznos tanulásra sok MI eszköz. Zsiga pl. számítógépes programozást tanul MI eszköz segítségével. Mindent elmagyaráz, még kódrészleteket is. Kérdéseket lehet neki feltenni és nagyon türelmes!

Tanulás kérdések és válaszok segítségével:

Gyermekeknek, de nekünk is nagyon jó, ha egy-egy új dolog megtanulásakor nemcsak áttekintjük és kijegyzeteljük az anyagokat, hanem próbálunk kérdésekre is válaszolni. Kérhetjük a MI eszközöket, hogy készítsenek ilyen tesztek. Kérdéseket ír, ha lentebb megadja a válaszokat, tudjuk ellenőrizni a tudásunkat.

Tanulás YouTube videókból.

Nagyon sok oktató videó van a YouTube-on. Tetszés szerint különböző kérdéseket tehetünk fel ezekről a videókról. Azok átiratait használja a MI eszköz. Ebből is rengeteget tanulhatunk. Ez különösen hasznos, ha idegen nyelvű videóról van szó.

A MI eszköznek feltesszük magyar nyelven a kérdést a videóval kapcsolatban. Átnézi az angol átiratot és magyarul válaszol a kérdéseinkre. Teljesen át lehet tekinteni minden porcikáját a videó leírásának.

Saját gépünkön található, szöveges fájlok tartalmának összegzése:

Ha van a gépünkön egy pdf fájl, vagy bármilyen szöveges ismeretterjesztő könyv, nekünk nem kell azt az elejétől végéig átolvasni, hogy felfedezzük, hol van a számunkra értékes rész. A MI eszközöket megkérhetjük arra, hogy készítsenek részletes tartalomjegyzéket az adott szövegről.

Miután ráakadtunk arra, hogy mi érdekel bennünket igazán a könyvben, megkérhetjük, hogy mutassa meg, hogy hol van az, hányadik oldalon, akkor mi magunk el tudjuk olvasni.

Egy szöveg többféle stílusba való átírása:

MI eszközök segítségével egy levelet többféle stílusban meg lehet írni. Ez segíthet fogalmazási készségünk javításában, színesebbé teheti az írásunkat. A következő stílusokba lehet átfogalmaztatni: hivatalos, lezser, lelkes, vicces, könnyed, sőt, egy ismert író is megnevezhetünk és kérhetjük az eszközt, hogy a mi írásunkat fogalmazza át arra a stílusra, amit az az író képvisel. Ebből is sokat tanulhatunk.

Ez az előadás egy rövid ismertető volt a témában.

Ha további információkat szeretne valaki, írhat Zsigának levelet.

Van egy levelezőlista is, amit a Videó a Vakoknak Alapítvány tart fenn és a témája MI eszközök használata képernyőolvasó szoftverekkel. Ezeket ugyanis külön meg kell tanulni használni. A levelezőlistán több, mint száz

cikk jelent már meg. Oktató jellegű cikkek, melyek lépésről lépésre teljesen laikusoknak is leírják, hogyan kell egy-egy eszközt használni.

E-mail címe: peterzsigmond1@gmail.com

Zsiga előadása után Ézsiás László mondott el két verset.

Először egy költő szavait idézte: „Uram, csak jó kedvet adj, a többi már megy magától”. Ez nem mindig könnyű, de előnyös.

Mielőtt elmondta a verseit, arról elmélkedett, honnan indul és hová tart az emberi élet hajója. Ő sem gondolta volna, hogy 20 éves korától milyen utat jár be, egészen idáig, az egyesületig.

Húsz esztendősen esztergályos volt Csepelen.

Az első verset, mikor megtanulta, azt mondta: ezt a verset akár Taskovics Adél is írhatta volna... De nem ő írta. A költemény 1924-ben, száz éve született.

Egy zseniális költő írta, aki fiatalon 31 évesen halt meg.

Dzsida Jenő „Hálaadás” c. verséről van szó.

Ez a vers az édesanyáért való hálaadásról szól.

Elmondta: ő is benne volt a versben, hiszen úgy nőtt fel, hogy senkinek nem mondhatta, hogy anya vagy apa. Így hajózott egészen idáig.

A látása ötven évvel ezelőtt hagyta el.

A hallásáról csak annyit, hogy egy jó 20 évvel ezelőtt egy orvos megkérdezte: „Milyen a hallása”? Mire ő azt felelte: „Római katolikus”. Az orvos válasza: „Akkor csinálunk egy hallásvizsgálatot”!

A verset, melyet másodiknak szavalt el, ő írta, és a saját életéről szól.

Címe: „Köszönöm az írást – Luis Braille emlékére (2009).

A következő felszólaló Romanek Inka (Édesanyám) volt, aki a rendezvény ideje alatt megtekinthető festményeinek történetéről beszélt.

Mezőgazdászként, könyvelőként anno soha nem gondolta volna, hogy egyszer festménykiállításai lesznek, regényei jelennek majd meg. Bár jól tudjuk, hogy törekvéseink ellenére olykor előfordul, hogy el kell hagynunk a jól kitaposott útjainkat, és rá kell lépni egy eddig ismeretlen, idegen ösvényre ahhoz, hogy soron következő feladatainkat teljesíteni tudjunk.

Így lett ő is „fészekhagyó”, leánya érdekében.

Adél nagyon várt baba volt, ám a 29. héten megszületett és a klinikai halálból hozták vissza. Hetekig nem kapott a család biztatást az életben maradásáról. Az édesanya vergődött, leborult, vádaskodott Istennel. Számonkérte, majd kétségbe esve kérte a bocsánatát. Felkínálta az életét Istennek: tegyen vele bármit! Mindent vállal, csak legyen érdemes arra, hogy Adél leánya életben maradjon. Amikor viszont szembesült azzal, hogy az oxigén túladagolása és a sok szemműtét következtében megvakult a gyereke, lelkét „felszeletelte” a fájdalom. Nem attól félt, hogy tudja-e majd szeretni, félelmét azt táplálta, hogy egy vak kislánynak miként tud jó édesanyja lenni. A környezetében ugyanis korábban soha nem volt látássérült ember.

Vallja: érzéseinkért nem vagyunk felelősek, de a tetteinkért igen. Biztatta magát: úgy kell hordoznia a fájdalmát, hogy ne roskadjon össze alatta, hinnie kellett, hogy mindig lesz elégséges ereje, mert jó édesanya szeretne lenni.

Ebben a kislánya jó partnernek bizonyult. Apró korától rengeteget kacagtak együtt. Egyéves korában már rövid szavakat mondott Adél. Két-három évesen felkínálta a kezeit: „Anya, megfogni a Jézuskát... Anya, megfogni zenét!” Tudta, hogy anya a kezébe teszi, amit látni szeretne a képzeletével. Készítette ezeket a tárgyakat Inka kartonból kivágva, vagy egyéb más, tapintható módokon.

4,5 éves volt Adél, amikor Budapestre költözött a család. Nagykőrösön óvodába se fogadták a gyereket látássérülése okán. Ezért volt indokolt a költözés. Adélnak családban kell felnőnie!- vallották a szülei.

A fővárosban Inka tudott venni kasírozott vásznat, talált olyan művész akril festéket, amivel kitapintható formában tud festeni. Lehet, hogy hetekig épít egy festményt, de a gyermekéért, majd későbbiekben már sorstársaiért is, természetesen, hogy nem fog el a türelme, ereje, ideje.

Lánya sziporkázva ontotta magából a kéréseket: szeretné látni, hogyan vitorláznak odafenn a gólyák... Rácsodálkozott, hogy a látók egyszerre látják a folyót, annak túlsó oldalán az épületeket, ugyanakkor a fákat. Azt hitte, hogy mint ahogy a látássérültek egyszerre csak egy dolgot érzékelnek a kezükkel, a látók is egyszerre csak egy dolgot látnak.

Vallja: Adél lánya az igazi alkotó forrása.

Ennek az érzésnek köszönhetően szaporodtak sorozatosan a festményei. Majd eljutott odáig, hogy felkérte a Központi Iparművészeti Lektorátust: nézze meg az eddig elkészített festményeit, adjon róla jegyzőkönyvet, zsűrizett véleményt. Az öttagú bizottság meglepetten nézte a képeket. Tanakodtak, hogy ezt milyen irányzatba sorolják...

Hogyan is nevezzék, hiszen eddig soha senki nem készített ilyen stílusban, formában festményeket.

Ám amikor meglátták a vak kislányát és elmondta, hogy a látássérült gyermeke az ő inspirálója, hogy e képekkel „láttatja”, leányával a teremtett tájat, környezetet, stb. ekkor értették meg a helyzetet.

Tőlük, az ő hivatalos jegyzőkönyvükből veszi kölcsön a titulust: „háromdimenziós, ujjbeggyel kitapintható festmények, kemény, karakteres színekkel, hogy az alig-aliglátó, de színvilágot még észlelő vakoknak, látássérülteknek készített képek, amelyek látóknak is élvezhető festmények”.

Ennek birtokában már több helyen, helyszínen is bemutatta alkotásait pl.: Operaházban, Erkel Színházban, T-Com központban, templomokban, iskolákban, intézményekben. Képeit külföldön is kiállíthatta. Szerbiában, Kúla városában az ő festményével szentelték fel a Szent György kápolnát.

Magyar-oroszl évad keretében Moszkvába magyar mőkincként kerülhettek ki a képek.

A SVOE 30 éves évfordulóján megnyílt tárlata a 139. kiállítása.

Ez ideig 1126 festményt készített, melyből csak 42 van otthonukban. A többi intézményekben, magángyűjtőknél, több templomban, hivatalokban.

Lányán keresztül megtapasztalta: születhetünk bár mássággal, de ha elégséges hit, szeretet, kitartás és energia van bennünk, megtalálhatjuk személyünkre szabott feladatainkat, jól érezhetjük magunkat a bőrünkben. Ehhez kívánt mindenkinek jó egészséget, türelmet és köszönetet mondott minden résztvevőnek, aki megnézte a festményeket.

Gangl Tamás elnök megköszönte Inkának az inspiráló kiállítás megnyitót. Úgy fogalmazott: megható a történet, ami a sok kép elkészítésére, kiállítására adott lehetőséget.

Köszönetképpen átadott egy gyönyörű virágcsokrot.

Toml nekem is gratulált a kutatómunkához. Azt mondta: ezzel a kutatással a siketvakság történetéről született egy összefoglaló, a szakirodalom egyelőre legfontosabb irodalma. Én is kaptam egy gyönyörű csokrot.

Molnár Éva, az egyesület tagja, s egyben vezetőségi tagja megtartotta beszédét.

Arról osztotta meg tapasztalatait, hogy milyen felnőttként siketvakká válni. Nincs egyedül ezzel a helyzettel, ám akik nem élték át, azoknak nagyon nehéz elmagyarázni. 6 éve siketvak. Egy igen gyors lefolyású látóideg-sorvadás miatt veszítette el a látását, 2 év alatt. Ezt még fel se fogta, mikor elkezdődött nála egy nagyon erős fülzúgás. Részleges hallóideg-károsodással diagnosztizáltak.

Volt egy megszokott életritmus, felelősségteljes állása, sok barátja, családja. Sportolt, és ezt mind abba kellett hagynia. Hiába volt a birtokában diploma, nyelvtudás, 13 év munkatapasztalat. Ez az adott helyzetben nem ért semmit. Úgy érezte, hogy többé már nem szabad ember.

Az egyesületre kezdetektől fogva számíthatott. Dorka sokszor segítette őt, hogy szakorvost, audiológust találjon. Pszichológus segítségét vette igénybe. Sokat járt Attilához informatika oktatásra. Közlekedést, tájékozódást tanult Hangával és Renátával. A szociális munkás Jónás Eszter, de a kísérők, Molnárné Eszter és Csilla is sokat segített neki.

Többek között nekik is köszönheti, hogy gyorsan talpra tudott állni. 2 éve dolgozik egy olyan munkahelyen, ahol nemcsak munkát vállalt, de olyan pozíciót tölt be, amit szeret is. Ezen felül itt a korábban megszerzett tudását is kamatoztathatja. Egy HR csapatban dolgozik, elsősorban a kiválasztás területén. A vállalat kultúrájával is nagyban tud azonosulni. Sok energiát fektetnek a társadalmi felelősségvállalásba.

A SVOE egyesületnek öt éve tagja, egy éve vezetőségi tag. Ezt is azért vállalta el, mert sok apró cél van, amik megvalósíthatatlannak tőnnek.

Ezek azonban nagyon fontosak és segíthetik a tagok életminőségének javítását. Azért is teszi ezt, mert a saját életében tapasztalta meg, hogy mit jelent a semmiből talpra állni. A rehabilitációval egyáltalán nem ért véget a kihívások sora. Minden nap új kihívás. Minden nap meg kell mutatni a világnak, a körülöttünk levő embereknek, hogy elfogadjanak minket, elhiggyék, hogy ugyanolyanok vagyunk, mint ők. Vannak akadályaink, másképp oldunk meg dolgokat, de rengeteg értékünk van és persze hibánk is.

Számára egy óriási feladat az utca emberének, a postásnak, az orvosnak ezt elmagyarázni.

Évi úgy fogalmazott: biztos abban, hogy a jelenlevők közül sokaknak van a tarsolyában történet arról, hogy hogyan rángatják őket az utcán, vagy próbálják egy csodás gyógyulásra rávenni. Vagy éppen furcsa kérdéseket tesznek fel, hogy a fehér bot sétapálca-e és, hogy hol lehet ilyet kapni.

Az életében a siketvakság egy folyamatos küzdelmet jelent, ugyanakkor lehetőséget is arra, hogy minden nap jót derüljön bizonyos helyzeteken. Alkalmat arra, hogy tanuljon belőle, hogy tanítson másokat és segítse is őket. Egy motiváló gondolattal fejezte be előadását. Helen Kellerre hivatkozott, aki egy igazi küzdő volt.

Az idézet így szól:

„Fordítsd az arcodat a Nap felé és minden árnyék mögéd kerül”.

Éda, miután megköszönte Évi szavait, úgy fogalmazott: méltó zárszó volt ez a mai rendezvényhez.

A program hivatalos része ezzel véget ért.

Máj Krisztina és Pál Zsolt (Pille), a Vakrepülés Színtársulat képviselőinek zenés műsora zárta a teljes programot. Krisztina gyönyörű énekével, Pille pedig tréfás, humoros összekötő szövegeivel járult hozzá a jubileum megünneplésének hangulatához.

(Az összefoglalót írta: Taskovics Adél)